

МАДАНИЯТ - ҚУВВАИ БУЗУРГ

Имрӯзо дар ҳамаи соҳаҳо дигар-гуниҳои куллий руҳ медиҳанд. Фармону қарорҳои ҳукумат барои неқўақволии мардум хизмат менамояд. Фармони Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев аз 15-уми феввали оли 2017 “Дар бораи чораҳои минбаъд тақмил додани низоми идора дар соҳаи фарҳанг ва варзиш” назди ҳодимони ин соҳа масъулият ва вазифаҳои навро гузошт. Дар ин бора мо бо мудири шўъбаи қорҳои маданият ва варзиши ноҳияи Самарқанд Хурсанд Ғозиева ҳамсўхбат шудем:

- Бигўед, ки фармони мазкур дар фаъолияти шумо чӣ дигаргуниҳо ворид сохт?

- Ба фикрам он орзуи деринаи мардум ва ҳодимони соҳа аст. Дар ноҳия 5 маркази маданият ва истироҳати аҳолии фаъолият дорад. Дар ду марказ 7 маҳфил ва дар се маркази дигар 5-тоғи маҳфилҳои доира, рубоб, суруд ва рақс, дутор, студияи суратгирӣ, буридану дўштан ва дастаи “Шашмақом” фаъолият дорад. Мувофиқи фармон акнун вазорати маданият ва кумитаи варзиш алоҳида-алоҳида фаъолият мебаранд. Дар ҳақиқат варзиш ва маданият ду соҳаи ғуногун аст. Акнун сохторҳо ба тарзи нав ташаккул меёбанд.

- Яке аз нишонаҳои маданият китобдўсти аст...

- Дуруст. Акнун дар назди маркази маданият ва истироҳати аҳолии китобхона таъсис меёбад. Мардум баробари истироҳат ғизои маънавий мегирад.

- Фармон барои эҳёи анъанаҳои миллий ва боз ҳам баланд бардоштани маънавияти аҳолии хизмат мекунанд.

- Таъбиқи чораҳои бонизом доир ба ҳифз ва ғанисозии мероси миллии маданият ва маънавий, инкишофи ҳамаҷониби санъат ва эҷодиёти бадеӣ, рағбатноксозии

минбаъд баланд бардоштани дараҷаи маънавияву ахлоқӣ ва маданияи аҳолии, бархурдор намудан аз беҳтарин намунаҳои фарҳангии миллий ва ҷаҳонӣ дар назар аст. Бояд гўям, ки фармони мазкур дар вақташ эълон гардида. Мо ҳодимони соҳа дар давоми ду моҳ пурра мувофиқи фармон ба фаъолият оғоз мекунем.

Мусоҳиби Дилрабо НАСИМИ

Солҳои 80-уми асри гузашта бо сайёу кўшиши як гурӯҳ эҷодкорон дар назди шўъбаи вилоти Иттифоқи нависандагони Ўзбекистон таҳти роҳбарии муаллифи ин сатрҳо маҳфили адабии эҷодкорони тоҷики Самарқанд бо ӯновони “Сайқал” фаъолият дошт. Ҳар ҳафта рўзи шанбе дар хонаи Иттифоқи нависандагон, ки дар бинои ҳокимияти шаҳр ҷойгир буд, ҷамъ мешудем. Сонитар адади иштирокчиёни маҳфили мо афзуд, сўхбату муҳокимаронӣ оиди шеърӯ фарҳанг ва асарҳои тозаҷоҳи адибони маҳаллӣ дар маҷлисҳои ҳокимияти шаҳри Самарқанд мегузашт ва баъзан соатҳо давом мекард. Маҷлисҳо бо кироати шеърҳои аҳли маҳфил ва ҳикоятҳои дилнишину латиф ба поён мерасид. Боре дар поёни маҷлис барои болдасозии кайфияти иштирокчиёни маҳфил камина як-ду ҳикоятро аз ширинкорӣ соддалавҳии маҳаллатиҳои Самарқанд гуфтам. Мазмунӣ яке аз ин ҳикоятҳо чунин буд:

«Як маҳаллатии дехқон, ки бинобар саросемақориаш ўро дар деҳа Чонсарак ном мебарданд, соҳиби қитъаи замин ва молу ҳол буда, ду писар доштааст. Як бегоҳӣ писарон баъди кори рўзона аз саҳро гову харро оварда аз рўйи одати ҳаррўза ба оғил дароварда мебарданд. Писаронаш ҳам, ки мисли Чонсарак саросемақор буданд, он рўз харро ба ҷойи гов ва говро

ба ҷойи хар мебарданд. Ҳамон рўз Чонсаракӣ мо барои фардо ба бозор бурда фуруҳтан як ҷуволу ду хўрчин сабзӣю бодиринг тайёр карда, аз рўйи одат халтаҳои пури борро ба лаби суфа оварда мемонад. Саҳариӣ барвақт дар торикии шаб вай аз ҷойи ҳоб хеста, ба оғил даромада, бо гумони он,

ни дарс бевақтӣ аз донишгоҳ, ки дар гурӯҳи шабонахонҳо дарс дошта, ба хона омадам. Холо либосамро дигар накарда, дари хавлиро касе кўфт. Дарвоза кӯшодам, ки назди дарвоза ҷойхоначии маҳалла Сулаймонамак истодааст.

–Мабодо ба ҷойхона набароед, - гуфт дар ҳола-

имзои худам дида ҳайратам афзуд. Ин ҳамон ҳикоятҳои буд, ки рўзи шанбе дар маҳфил гуфтамӯ Зоҳир Ҳасанзода онро бо мақсади ба ман “сюрприз” кардан ноаён ба рўзнома чоп кардааст.

Ҳикоятчаро ҳондам, ки дар ҷойе на номи Чонсарак хасту на номи писаронаш. Пас “чаро вай

аст,-гуфтам аз ин ҳолат ҳайрон шуда. - Дар он чо ному насаби касе ба забон гирифта нашудааст... Латифа – ин як асари бадеӣ. Ҳамту барои...

- Чӣ гуфтед? Бади! О, ман, мо маҳаллатиҳо, ба шумо чӣ бади кардем? Ана акнун ба ту нишон медиҳам бади! – гуфта қариб аз гиребони ман гирифта буд, ки ду-се тан дар он чо нишастагон писари Чонсаракро ба як сў кашаида ором кардани шуда... Устод Ғаниев бошанд, аз ханда рӯдакан шуда ба замин нишастанд. Баъди андак ба ман рӯ оварданд:

- Мулло, шумо ба кӣ асари бадеиро фаҳмонида истодаед? Охир ин маҳаллатӣ магар “бадеӣ”-ро аз “бади” фарқ карда метавонанд? Равед, аз роҳатон намонед. Ман худам ба вай мефаҳмонам.

Баъди чанд муддат доир ба комёбиҳои меҳнатии ҳамон маҳаллатӣ, ки дар ҳоҷагӣ аз аввалинҳо шуда нақшаи ҷамъоварию ба давлат супоридани меваю сазавотро пурраву барзиёд иҷро намуштааст, як очерке навиштемӯ дар газета чоп карда, дар сўхбатаи хоса ба вай чӣ будани асари бадею лутфи латифро фаҳмонидем.

Ана ҳамин тавр рўзномаи “Шарқ тонги” барои пайдо шудани боз як ҳикоят аз ҳаёти маҳаллатиҳои машҳури Самарқанд сабаб шуда буд...

Аслиддин КАМАРЗОДА

РУБОИЁТ

Эзид, ки зи гил биофарид Одамро,
Қобилу Ҳобил, Иқлимо зод Ҳаво.
Аз рашку ҳасад ҷудой омад ба миён,
Аз рўзи азал расид ба мо ҳаҷро азо.

Эй дўст, чаро ту ин қадар нодонӣ?
Дар умри равон ту кай китоб мехонӣ?
Рўзномаву журнал олами ахбор аст,
Ҳар ҳеҷ нахонӣ, ҳар кучо дар монӣ.

Ҳар кас, ки ба чашми дил ҳамакард нигоҳ,
Аз қалби Ҳилоли бишнавад налова оҳ,
Дар шиаву сунӣ фарқи инсон набубад,
Дар мазҳабу дин намебинам айбу гуноҳ.

Он замони талху қачрафтор ку?
В-он ҳаёти сахту пурозор ку?
Дар ҷавонӣ бас қашидам бори ранҷ,
Он ҷавониҳои бетакрор ку?

Шофиддин РАСУЛИ

Сад шукр, ки бар давлати Наврўз расидем,
Бар дидани он дилбари фирўз расидем.
Аз нав ба баноғўш ниҳодем сияҳгўш,
Бар лолаю марғу чаманафрўз расидем.

Шод бош, эй Ватанам, боз баҳорон омад,
Мурғи гул боз ба гулбоғ парафшон омад.
Ғарқи гул, ғарқи раёҳин шуда бо нозу адо,
Боз Наврўзи руҳафрўхта меҳмон омад.

ШУГУНҲОИ НАВРЎЗӢ

*Се рўз пеш аз Наврўз мардум маросими хонабароронро мегузаронад. Хонаҳоро аз ҷангу ғубор тоза менамоянд. Наврўзро дар манзили тозаву озода ҷашн гиранд, тамоми сол дар хонадон файзу баракот ҳукмрон мегардад.

*Шоми 21-уми март мардум тамоми зарфҳоро аз об пур менамоянд, ки он рамзи ҳаёти фаровон ва мусаффо аст.

*Дар дастархони наврўзӣ бояд хатман сабза, суманак ва бичаки алафӣ бошад. Зеро онҳо рамзи баҳоранак.

*Дар арафаи Наврўз занҳо аз кабудихо бийипури пухта, ба ҳамсоюву хашу табор медиҳанд, ки ин рамзи шодиёнаи баҳор аст.

Таҳияи Дилрабо

(Давомаш. Аввалаш дар шумораҳои гузашта)

Болтабӣ аз рӯи одати кайҳумиаш захр зад:

- Ҳӯ, Зафар ҷилови ин гунг дар дасти ту-дия! Чин занад ўро, ту набудӣ вай ҳам, ҷими им шуда рафт. Ту омадӣ, вай ҳам пайдо шуд. Шахсан худам ба хонааш рафта, ба кор баромаданро илтимос кардам, сиеҳиашро нишон надод, лекин гўрсўхта ҷомаашро чаппа пўшида, ба рўям ҷунон бо ғазаб нигарист, ки гўё падари ўро ман кушта бошам.

Пайрав нисбатӣ вай ҳарф задани Болтабӣро фаҳмид магар, ки сўях норозиёна нигарист. На танҳо Зафар, ҳатто Пайрав ҳам аз дилсиеҳиву бадгитиҳои ў қимоб шуда буд.

«Дўст»-и панҷоҳсола

Қисса

Ҳоло бошад гилагузории Болтабӣ таъҷҷуби Зафарро оварда, ба асабаш расид. Вай ду-се даҳон гапи муносиб ёфта, пўстакашро дурустакак афшондани буд, ки Шакармаки рамузфаҳм обсофкунак шуд. Вай бо имову ишора аз Пайрав ҳолу аҳвол пурсид, ду ангушти дасташро халқа сохта болои бини бурд, ки ин маъноӣ “кай хонадор мешавӣ?”-ро дошт. Пайрав ҳиҷлолатмез табассум кард. Зафар бо ангуштон қадаҳ сохта, ба даҳон бурд, Ширинамак ба ў пайравӣ карда, ба сари синааш

ишорат намуд, ки маънояш “ман ҳам аз давра нахонам” буд. Аз чунин шўхихо авзои Пайрав ди-гар гашт. Вай каланди зиёдагиро гирифта, ба кор даромад. Вазифаи дехқонҳо ду лаби ҷўйро уреб канда, куму лойи дохилии онро тоза кардан буд. Баъди чунин қорҳо ҷўйбор шакли новаи зебои қачу қилеби заминиро ба хотир меовард. Пайрав дар як нафас чанд метр ду бари ҷўйро уреб зада, дарунашро ҷунон сидқидилона тоза кард ки аз гайрату ҷиммат ин ҳашарчи беминнат

Зоҳир ҲАСАНЗОДА

ба гайр аз Болтабӣ ҳама хурсанд шуданд. Болтабӣ ҷашмони ҷузғ барин те-зашро сўи Пайрав дўхта зери лаб ҷизе меғуфт, ки гайр аз худаш ҳеҷ кас намефаҳмид. Пайрав дар каландзанӣ ҳунару маҳорати худро намоиш дода, ҳама-ро ба кўл зад. Ба саҳро тез-тез омадани ў, алаҳхусус Шакармакро хурсанд мекард. Меғўянд, ки харбуза аз харбуза ранг ме-гирад, ҳамсоя аз ҳамсоя панд. Зафар аз ҳузуро ёрии дўсташ нерўи тоза мегирифт.

(Давом дорад)

ҲАҚҚИ УСТОДИ ИЛМ...

Аз духтари амакаш, омўзгори номдор, сарпарастӣ ҷавонон Анастасия Романовна Иванова (илоҳо ҷояш дар ҷаннат шавад) бисёр чизҳоро омўхт. Дар муддати кўтоҳ забони тоҷикиро ёд гирифт. Зеро одамони дорои маданияти баланд, бофарҳанг ва дурандеш якчанд забонҳоро ёд мегиранд, ки эҳтиромро эътиқод ба мардуми таҳҷой аст. Бояд зикр намуд, ки Алек-сандра Сергеевна на фақат бо муомилаи хуш, лутфу тамкин ва дигар ҳислатҳои хуби инсонӣ, балки бо кори амалӣ, муҳаббат ба касб ва дареғ бардоштани илму до-ниш барои сабақ додан ба ҷавонон ҳурмату эҳтиром пайдо кард.

Александра Болшакова

қариб 40 сол ба насли на-врас аз адабиёт ва забони русӣ сабақ дод. Аксарият шоғирдон аз паси устод рафта, касби муаллимиро интихоб карданд, инчунин дар байни онҳо доктори фанҳо, профессорон, адибон, шоирон, журналистон доштаанд. Профессорони донишгоҳи давлатии Самарқанд Аҳмадҷон Солеев, Кибриё Ҳасанова, доктори фанҳои физика-математика додарон Ҳолмурод ва Тоҳир Ҳасановҳо, шоирон Хуршед Қамар, Нормурод Қаримзода, адиб Адаш Истад, Шодон Ҳаниф, ши-фокор Замира Маъмурова мебошанд.

Ҳоло синни устод Алек-сандра Сергеевна қариб ба 90 дакка задааст. Аммо

ў мактаби худро фаромўш намекунад. Шоғирдон низ аз аҳволи вай ҳабар мегиранд. Масалан, дар ара-фаи иди бонувон як гурӯҳ шоғирдони мактаби қақами 16-уми ноҳия барои табрик ба қулбаи хоксоро-наи ў, ки дар кўчаи ба номи Лоҳутии шаҳри Самарқанд ҷойгир аст, таширф фар-муданд.

Аз дидорбинӣ чехраи муаллима чун гулҳои баҳор шукуфт.

– Ман аз шумо миннат-дор ҳастам, ки забони ру-сиро ёд додед, - гуфт со-биқадори таълими халқӣ Мунира Шамсиддинова, - ҳамсинфонам ба забони Чехову Толстой озодона ҳарф зада, дар дарсҳо фикри худро бемамоният

баён мекарданд, ки алаҳхусус волидаини мо хуш-нуд буданд. Аз сипосгузори ҳамсинфам чехраи у-стод шукуфт. Мушоҳида кардан душвор набуд, ки муаллима саҳифаҳои ҳаё-лоти худро батадриҷ варақ гардонда, он рўзҳои бе-бозгаштро ба хотир мео-вард. Вай дар гирдобии ан-дешаҳо фуру рафта, дар пешонааш риштаҳои ожанг тўр мебарданд. Замоне ў ниҳоят зебо, хушқаду комат буд. Аммо мо, шо-ғирдон дар таъҷҷуб будем, ки чаро вай ёри муносиб наёфту ҳоло танҳо зиндагӣ ба сар мебарад. Диндор аст, ки ба хастаҳои нигоҳ накарда пой пиёда ба ка-лисо меравад.

Қувваи ҳофизаи ў нағз будааст, ки фақат ҳис-латҳои неки шоғирдонро ба ёд оварда меҳандид. – Шамсиддинова, - но-ғаҳон гуфт ў ба ҳамсинфам Ҳалима, - шумо ҳусни хати зебо доштед. Гоҳ-гоҳ даф-тарҳои солҳои мактабхони-ро варақ зада, шуморо ба ёд меовардам. Ана имрӯз худои меҳрубон ба дидани чехраи шумоён, азизонам муассар сохт.

Ба моён, шоғирдон “шумо-шумо” гўён муроҷи-ат кардани устод аҷиб буд. Ҳатто мо ҳиҷлолат мекаши-дем.

Фаромўш макун ҳақи устоди илм,
Ки бар ҷиммати ўст бунёдӣ илм.
Агар дар дилат меҳри устод нест,
Ба дасти умеди ту ҷуз бод нест.

Зоҳир ҲАСАНЗОДА
ДАР АКС: устод Александра Сергеевна Болша-кова дар ҳалқаи шоғирдон.
Ақсбардор Баҳодури ЗОХИР

Хунаремандӣ

ҲУНАР ДАВЛАТИ БЕПОЁН

ев ва дигарон ба ў ҳаққи шо-ғирдӣ доранд.

– Акнун ба маънои ма-қоли «Хунар - давлати по-янда» сарфаҳм меравам, ки дар ҳурдсолӣ ман иба-раро калонсолону устодо-нам бисёр тақрор мекар-данд,-гуфт хангоми сўхбат Дилшод Гаффоров. -Чунки агар кас соҳибхунар бошад ҳам, оилаашро таъмин ме-кардаасту ҳам ба ҳурмату эҳтиромӣ мардум сазовор мегаштааст. Ман инро хан-гоми фаъолият хубтар дарк кардам. Бинобар ин, кўшиш дорам, ки хунарам-ро сайқал дода, ба шоғир-дони худ омўзнам.

ДАР АКС: Дилшод Гаффоров хангоми таъмири нақлиёт.

Матн ва сурати Баҳодури ЗОХИР